

μπόρεσαν να υπερπηδήσουν τις δυσκολίες, που οφείλονται στο χαμηλό επίπεδο τεχνικής ανάπτυξεως του τόπου. Γιατί, ως μη γελιόμαστε, η έκπόνηση ενός τέτοιου προγράμματος απαιτεί επιστημονική εργασία, που δεν είναι δυνατό να προσφερθεί από το σημερινό δυναμικό των υπηρεσιών τους. Το άλλο σημείο είναι η σημασία της συντηρήσεως των κτηρίων, που πρόκειται να ανεγερθούν, και η ανάγκη να λαμβάνεται υπ' όψιν σαν βασικό στοιχείο της μελέτης. Και φυσικά σαν οικονομικό κριτήριο, της ορθότητας της μελέτης. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι το κόστος ενός κτηρίου δεν είναι μόνο η αρχική του δαπάνη, αλλά και η δαπάνη συντηρήσεώς του μέχρι την απόσβεσή του. Γι' αυτό και πρέπει να γίνεται αντικείμενο ιδιαίτερης και σοβαρής μελέτης. Ξέλουμε, όμως, να ελπίζουμε, πως οι υπεύθυνοι για την τύχη του Έργου ανεγέρσεως σχολικών κτηρίων, αντιλαμβάνονται την ζωτική σημασία, που έχει για την γενική ανάπτυξη του τόπου ή βελτίωση της Παιδείας, που εξαρτάται άμεσα από την επιτυχία του έργου τους. Και γι' αυτό θα θελήσουν, διορθώνοντας τα σφάλματα που έγιναν και συμπληρώνοντας τα κενά του προγράμματός τους, να κερδίσουν τον χρόνο που χάθηκε. Γιατί περιθώρια άλλα δεν υπάρχουν.

Τέρατα και σημεία

Δεν έχουμε φυσικά την απαίτηση κάθε κτήριο να είναι και ένα καλό παράδειγμα αρχιτεκτονικής. Έξω από τις ικανότητες του μελετητή, και είναι γνωστό πόσοι και ποιοί παίζουν αυτό τον «ρόλο» στον τόπο μας, η ποιότητα ενός έργου εξαρτάται και από παραμέτρους, που στην σημερινή Ελλάδα την αντίσταρουντα συστηματικά. Και έτσι καταστρέφονται οι πόλεις μας, τραυματίζεται το φυσικό περιβάλλον, δυσχεραίνεται η ζωή των ανθρώπων. Οι «αρμόδιοι», μη μπορώντας, από αδιαφορία, άγνοια της σημασίας της σωστής οικιστικής, ή έλλειψη αγωνιστικής διαθέσεως, να αντιμετωπίσουν ρεαλιστικά και ουσιαστικά τα προβλήματα προπαθούν τότε - τότε με ανεπαρκή ήμιστρα να θυμίσουν την ύπαρξή τους. Έτσι, το πρόβλημα της προσασίας της μορφής της πρωτεύουσας «λύθηκε» με την αναδιοργάνωση και δραστηριοποίηση της επιτροπής αρχιτεκτονικού ελέγχου, που από τότε εργάζεται εύσυνεΐδητα, αλλά μέσα στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της, όταν είναι γνωστό πως

οι αρχιτέκτονες και οι πολεοδόμοι σ' όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν το τεράστιο αυτό θέμα, πόσες λύσεις δοκιμάζονται, πόσες προσπάθειες καταβάλλονται, πόσος πνευματικός μόχθος ξοδεύεται. Αλλά, όμως, συμβαίνουν άλλοι. Σε μας χρειάστηκε να επέμβουν οι σύλλογοι των τεχνικών, για να συμπληρωθεί ή εγκύκλιος του αρμοδίου ύφυπουργού, και να υποβάλλονται για την χορήγηση της άδειας από την επιτροπή αρχιτεκτονικού ελέγχου, και οι κατόψεις των οικοδομών. Κατά την ύπουργική αντίληψη για τον έλεγχο, έφταναν οι προσόψεις και μόνο... "Όσο για τις αρμοδιότητες της επιτροπής, αυτές εξαπλώνονται με τον έλεγχο των σχεδίων. "Αν τα σχέδια εφαρμόζονται και πως φαίνεται πως κανένα δεν είναι υπεύθυνος. "Απόδειξη οι φωτογραφίες 1, 2, 3, που δημοσιεύουμε. Αποκλείοντας την περίπτωση ή επιτροπή να χορήγησε την απαιτούμενη άδεια, εκτός αν δεν ρωτήθηκε, μια και πρόκειται για πλάγιες όψεις και όχι για την πρόσοψη, θα θέλαμε να μάθουμε πως «συμπληρώθηκαν» τα αρχικά σχέδια της πολυκατοικίας αυτής στο Καλαμάκι. "Η φωτογραφία 4 παριστάνει ένα κτίσμα δημόσιο, λίγο πάρα κάτω, στον "Άγιο Κοσμά. Μελετήθηκε και κατασκευάστηκε με χρήματα του δημοσίου και μετά παραχωρήθηκε σε κάποιον επιχειρηματία, που έκρινε σκόπιμο να το στολίσει με τις εξοργιστικές έπιγραφές του, όπως οι συνάδελφοί του, που ανέλαβαν την εκμετάλλευση των άλλων αναψυκτηρίων τα στόλισαν με καφασωτά, ζωηρά χρώματα και άλλα πλουμινια. Γι' αυτά δεν υπάρχει κανείς αρμόδιος;

Τά πολεοδομικά των Αθηνών

Τα βάσανα των τριών κεντρικών αθηναϊκών πλατειών δεν τέλειωσαν. Στην "Ομόνοια «ανάμορφώνεται» ή διαρρυθμίσθη, στην Κλαυθμώνος πρόκειται να κατασκευασθεί το υπόγειο γκαράζ, που θα κάνει αδιάβατη την οδό Σταδίου και στο Σύνταγμα τα ύψη καθορίζονται με υπογραφές «υπηρεσιακών» ύπουργών.

Δεν χρειάζεται να προσθέσουμε τίποτε στην ιστορία των θλιβερών και θρώμικων βότσαλων της "Ομόνοιας. "Η γενική κατακραυγή και η καθημερινή σχεδόν επίθεση γωσστής εφημερίδας, έφεραν κάποιο αποτέλεσμα. Κάποιο, γιατί το "Υπουργείο δεν συμφώνησε με την πρόταση του Δήμου, να καλυφθεί με πράσινο ο χώρος των βότσαλων και της κάτω δεξαμενής, κι' έτσι μαζί με την δη-

μιουργία ενός φυσικού περιβάλλοντος γύρω από τους πίδακες να μειωθεί και η υπερβολική, σε σχέση με την πλατεία, έκταση των δεξαμενών. Ξηλώθηκαν τα βότσαλα για να φυτευθεί πράσινο, αλλά η «χαβούζα» δά κρατήση τις πληθωρικές διαστάσεις της.

Στην Κλαυθμώνος το "Υπουργείο απόφασισε, παρά τις αντιδράσεις του Δήμου, να προχωρήσει στην κατασκευή του υπόγειου γκαράζ. "Όχι, όμως, σύμφωνα με τα σχέδια της λύσεως, που βραβεύτηκε στο σχετικό διαγωνισμό. "Η λύση αυτή, που δημοσιεύθηκε στο 2ο τεύχος της «Αρχιτεκτονικής», προέβλεπε εισόδους και εξόδους, στην οδό Σταδίου και στην οδό Πανεπιστημίου, με μία σήραγγα κάτω από την οδό Κοραή. Τώρα προβλέπεται είσοδος - έξοδος μόνο στην οδό Σταδίου, που έχει το μισό πλάτος, από την οδό Πανεπιστημίου, με βέβαιο αποτέλεσμα να διακόπεται, στις ώρες της αιχμής, η κίνησή της. Κι' αυτά, όταν ο τετραπλασιασμός της κινήσεως των αυτοκινήτων, από τότε που άρχισε να συζητείται η ιδέα του γκαράζ, κατάντησε αναχρονισμό την δημιουργία του με τόσο μικρή χωρητικότητα (350 αυτοκίνητα).

Πέρα απ' αυτά η κατασκευή του γκαράζ θα προκαλέσει και την καταστροφή του πολύτιμου για την ιστορία και την αρχαιολογία των Αθηνών, Θμιστοκλείου τείχους, που όπως διαπιστώθηκε διατηρεί την γνήσια μορφή του.

Τέλος, στο Σύνταγμα, η αύξηση του ύψους ενός υπό ανέγερση ξενοδοχείου από 31 σε 38,50 μέτρα, προκάλεσε την έντονη αντίδραση του Δήμου, αλλά πάλι ηλιθής άνακοινώσεις στις εφημερίδες και ίσως προσφυγή του Δήμου στο Συμβούλιο Έπικρατείας.

"Όπως είναι γνωστό, ο οικοδομικός κανονισμός, σύμφωνα με το γενικότερο πνεύμα της τουριστικής αξιοποίησεως της χώρας, θεωρεί τα ξενοδοχεία σαν «ειδικά κτήρια» και δίνει το δικαίωμα στον ύπουργό κατά παρέκκλιση να αυξάνη το ύψος τους.

"Όλα αυτά δείχνουν για άλλη μία φορά που οδηγεί η έλλειψη ενός σχεδίου, που θα εξυγίανε πολεοδομικά την πρωτεύουσα και θα ρύθμιζε ομαλά την ανάπτυξή της μέσα στη μεγάλη περιοχή της. Στο παλιό τμήμα της πόλεως, με τους στενούς δρόμους, τα μικρά οικοδομικά τετράγωνα και το συνεχές οικοδομικό σύστημα, αυξάνονται τα ύψη, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη ο συντελεστής εκμεταλλεύσεως των οικοπέ-

1

2

3

δων, ή μορφή τής πόλεως και οι συν-
θήκες ζωής, που δημιουργούνται για
τούς κατοίκους τής. Αντίθετα, σέ περι-
οχές που τώρα αναπτύσσονται και δια-
μορφώνονται εφαρμόζετα: με δρησκευ-
τική ευλάβεια τὸ αναχρονιστικό διάτα-
γμα ὕψων και ποσοστῶν καλύψεως και
δέν ἐγκρίνεται κανενὸς εἶδους συμ-
ψηφισμὸς ὕψους-καλύψεως, που δά
ἐπέτρεπε τή δημιουργία τῶν ἀπαραίτη-
των ἀκάλυπτων χώρων και κάποια μεί-
ωση τής τεράστιας ἐκτάσεως που ἔχει
καταλάβει ή πόλη.

Οι «παρεκλίσεις» ὁμως αὐτές ἔξω ἀπό
τίς συνέπειες στήν πολεοδομία τής πό-
λεως, ἔχουν και μιὰ ἄλλη ὄψη. Ὅταν
ἐπιβάλλεται φόρος ὑπεραξίας στά λαϊ-
κά διαμερίσματα τής ὁδοῦ Ἀχαρνῶν,
ή χωρὶς ἀνταλλάγματα για τὸ Κράτος
ἢ τὸ Δῆμο παραχώρηση 7.500.000 δρχ.
σ' ἓναν ἐπιχειρηματία καταντάει πρά-
ξη τουλάχιστο χαριστική, που δημιουρ-
γεῖ ποικίλες σκέψεις.

῞στερα ἀπ' αὐτά ὁ Θεὸς σώζει τήν
Ἀθήνα ἀπό τούς ὑπεύθυνους πολεοδό-
μους τής, που κάνουν πράξη τίς ἰδέες
τής τουριστικῆς ἀξιοποιήσεως και τής
καθ' ὕψος ἐκμεταλλεύσεως τῶν κεν-
τρικῶν οἰκοπέδων τής.

Ο.Δ.

Ἡ συνελθούσα σήμερον τήν 13ην Αὐ-
γούστου 1963 ἐκτακτὸς Γενική Συν-
έλευσις τῶν Μελῶν τοῦ Συλλόγου Ἀρ-
χιτεκτόνων, ἐνέκρινε παμψηφεί τὸ κα-
τωτέρω Ψ ἤ φ ι σ μ α.

Ἡ Γενική Συνέλευσις τῶν Μελῶν τοῦ
Σ.Α.Δ.Α.Σ., λόγω μὴ χορηγήσεως
στοιχείων, ὑπὸ τοῦ ἀπὸ ἔτους συστα-
θέντος εἰδικοῦ Ὄργανισμοῦ, περὶ ὑ-
πάρξεως τής ἀπαραίτητου προεργασί-
ας, διὰ μίαν ἐπιστημονικὴν ἀντιμετώ-
πισιν τοῦ προγράμματος ἀνεγέρσεως
σχολικῶν κτηρίων, ἀ ν η σ υ χ ε ἰ
ζωηρῶς περὶ τής ὑπάρξεως ἢ μη τοιαύ-
της μελέτης, τήν ὁποίαν και θεωρεῖ
ἀπαραίτητον καθ' ὅσον ἀνευ αὐτῆς θε-
λει προκύψει μεγίστη ζημία εἰς τὸ κοι-
νωνικὸν σύνολον.

Ζητεῖ ὅπως τεθοῦν εἰς τήν διάθεσιν τής
Διοικήσεως τοῦ Συλλόγου, τὰ στοι-
χεῖα τὸ ὁποῖο διαθέτει ὁ Ὄργανισμὸς
Σχολικῶν Κτηρίων και εἰς περίπτωσιν
τήν ὁποίαν ταῦτα εἶναι ἔλλιπῆ,
ζ η τ ε ἰ ὅπως ὁ Ὄργανισμὸς μὴ προ-
βῇ εἰς οὐδεμίαν ἀνάθεσιν μελέτης, πρό
τῆς συμπληρώσεως τής ἀπαραίτητου
ἐπιστημονικῆς προεργασίας.

Ζητεῖ ὅπως, μετὰ τήν ἐκπόνησιν τοῦ
ὡς ἀνωτέρω προγραμματισμοῦ, ὁ καθ-
ρισμὸς τοῦ τρόπου ἐξευρέσεως τῶν
μελετητῶν - ἀρχιτεκτόνων, ἀνατεθῇ εἰς
τὸν Σύλλογον Ἀρχιτεκτόνων.

4